

NOTITIE - Vormvrije m.e.r.-beoordeling

24-10-2017

Slibvang Klutenplas, onderdeel van demonstratieproject Brede Groene Dijk

1. Inleiding

Mede namens Rijkswaterstaat Noord-Nederland is het Waterschap Hunze en Aa's voornemens om het demonstratieproject Brede Groene Dijk uit te voeren¹. De dijk langs de Dollard in het noordoosten van Groningen moet versterkt worden, omdat volgens de laatste toetsronde de bekleding van de dijk niet aan de gestelde eisen bleek te voldoen. In plaats van traditionele versterking met asphalt wil het Waterschap Hunze en Aa's onderzoeken of dit op een meer natuurlijke manier kan, met een brede dijk met een flauw talud, voorzien van een dikke laag klei en begroeid met gras. De Brede Groene Dijk zal met gebiedseigen klei worden opgebouwd, onder andere afkomstig uit de nog aan te leggen Klutenplas. In onderstaande figuur is de locatie weergegeven waar de 1 kilometer Brede Groen Dijk wordt aangelegd.

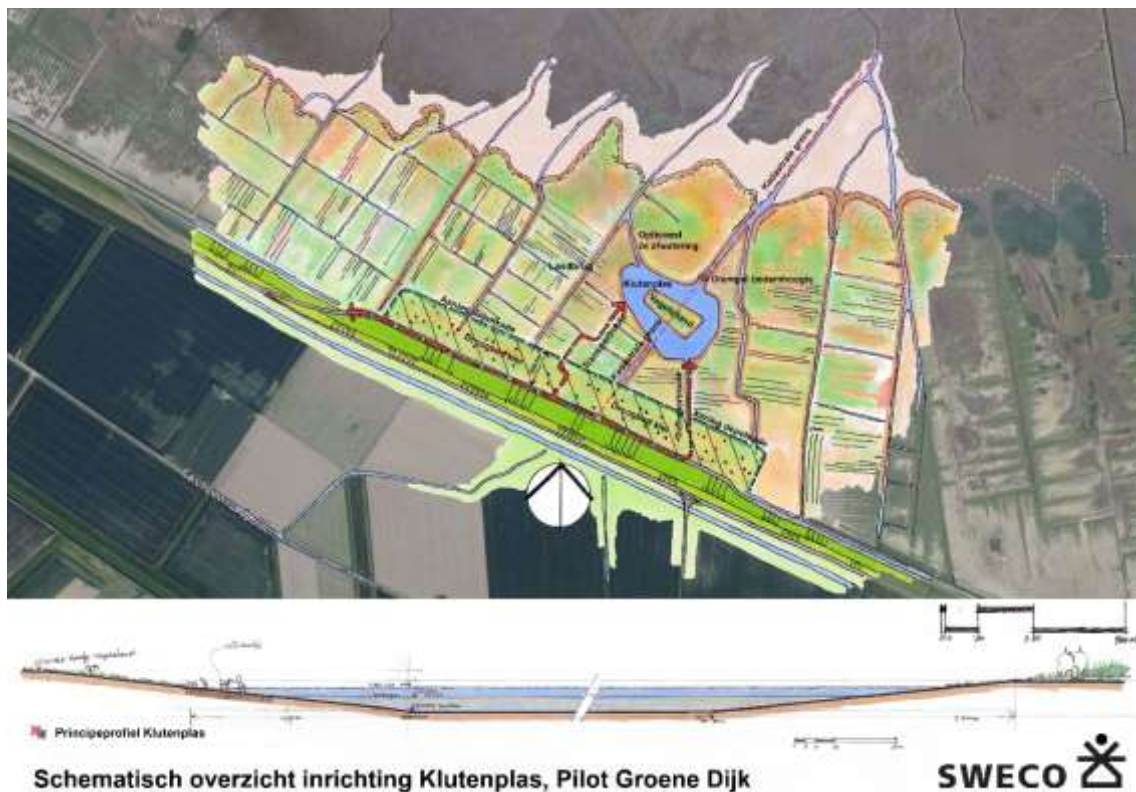

¹ *Projectplan Demonstratieproject Brede Groen Dijk (Fase 1 en 2), Projectplan Waterwet, Waterschap Hunze en Aa's, Veendam, juli 2017.*

In dit kader is reeds een Passende Beoordeling en een Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BRPW-toets) uitgevoerd. De onderhavige vormvrije m.e.r.-beoordeling is als bijlage aan het Projectplan Water toegevoegd. De provincie Groningen is bevoegd gezag voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling en het Waterschap Hunze en Aa's voert als initiatiefnemer deze activiteit uit. De provincie heeft besloten dat het uitvoeren van een vormvrije m.e.r.-beoordeling voor dit plan volstaat.² Een milieueffectrapport (MER) hoeft niet worden opgesteld.

2. Beschrijving voorgenomen activiteit

De eerste fase van het demonstratieproject Brede Groene Dijk bestaat uit het graven van de Slibvang Klutenplas (ca. 3,5 ha). Vervolgens wordt de vrijgekomen kwelderklei beschikbaar gesteld ten behoeve van de opbouw van het tijdelijk depot Kleirijperij. Daarnaast wordt er een tijdelijk broedeiland van ca. 1 ha aangelegd ten behoeve van de optimalisatie van het broedgebied.

Figuur 2 Inrichtingsschets

² Besluit vormvrije m.e.r.-beoordeling door Gedeputeerde Staten d.d. 19-10-2017

Het doel van de Klutenplas is meerledig:

1. Kleileverantie voor de bouw van het tijdelijk slibdepot en (later) de pilotdijk vanuit het demonstratieproject Brede Groene Dijk;
2. Invangen van slib ter reductie van de slibvracht in de Dollard;
3. Het aanleggen van een broedeiland waarmee de biodiversiteit en het broedsucces op de kwelder wordt vergroot.

3. Vormvrije m.e.r.-beoordeling

In bijlage D van het Besluit m.e.r. is een groot aantal activiteiten genoemd waarvoor een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt. Een relevante activiteit in het plan van Waterschap Hunze en Aa's betreft de aanleg van Klutenplas (categorie D 16.1 ontginning dan wel wijziging of uitbreiding, met inbegrip van de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem). Volgens de beschrijving van categorie D 16. 1 ligt de drempel voor een m.e.r.-beoordelingsplicht voor een ontgroning met een terreinoppervlakte van 12,5 hectare of meer. Het ontgraven van de Klutenplas blijft met ca. 3,5 ha ruimschoots onder de drempelwaarde van het Besluit milieueffectenrapportage waardoor een vormvrije m.e.r.-beoordeling in dit geval volstaat.

De vormvrije m.e.r.-beoordeling bestaat uit een toets aan Bijlage III EU richtlijn milieubeoordeling projecten. In hoofdlijnen dient het project te worden getoetst aan:

1. Kenmerken van het project;
2. Plaats van het project;
3. Kenmerken van het potentiële effect.

De resultaten van de in het kader van het bestemmingsplan uitgevoerde onderzoeken zijn gebruikt bij het opstellen van de vormvrije m.e.r.-beoordeling.

In onderstaande tabel worden de mogelijke milieueffecten behandeld. Eerst wordt een beschrijving gegeven van de kenmerken van de activiteit en de plaats van de activiteit. Vervolgens wordt ingegaan op de kenmerken van de gevolgen van de activiteit. Hierbij wordt gekeken of er mogelijk (belangrijke) nadelige milieugevolgen ontstaan en of er verzachtende (mitigerende) en compenserende maatregelen kunnen worden genomen om eventueel het milieueffect te verminderen of teniet te doen).

Kenmerken van het project

<p>Omvang van het project (relatie met drempel D lijst)</p>	<p>Het betreft een ontgroning (artikel 3 Ontgrondingenwet) gekoppeld aan het Projectplan Water (Besluit tot aanleg of wijziging van een waterstaatswerk artikel 5.4 Waterwet) waardoor het om een project (kolom 4) in de zin van het Besluit milieueffectenrapportage gaat.</p> <p>Categorie D 16.1. De drempelwaarde voor een ontgroning zijn voor gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van 12,5 hectare of meer.</p> <p>De aanleg van Slibvang Klutenplas heeft betrekking op een</p>
---	--

	ontgronding van ca. 3,5 ha waardoor de activiteit onder de drempelwaarde van het Besluit m.e.r blijft. Een vormvrije m.e.r.-beoordeling volstaat.
Cumulatie met andere projecten	In de directe omgeving zijn er geen andere projecten waarmee rekening gehouden zou moeten worden in deze beoordeling.
Gebruik natuurlijke hulpbronnen	In het plan wordt voor de aanleg van de plas de bodem permanent ontgraven. De natuurlijke hulpbron 'klei' wordt gewonnen en elders nuttig toepast. Deze hulpbron is in Nederland op zeer ruime schaal aanwezig, en dus niet schaars.
Productie afvalstoffen	Er worden geen afvalstoffen geproduceerd.
Verontreiniging en hinder	<p><i>Verontreiniging</i> Het plan kan de luchtkwaliteit beïnvloeden doordat machines worden ingezet (aanlegfase) en er een beperkt toename van het wegverkeer optreedt door de opbouw van de Kleirijperij.</p> <p><i>Hinder</i> In de aanlegfase kan sprake zijn van tijdelijke verkeers- en geluidhinder van bouwverkeer en bouwwerkzaamheden op locatie.</p>
Risico voor ongevallen	<p>Er zijn door de aard van het te realiseren toekomstige gebruik naar verwachting geen extra ongevalsrisico's op het gebied van externe veiligheid, gebruikte stoffen of technologieën.</p> <p><i>Externe veiligheid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ In het kader van externe veiligheid is de risicokaart gecontroleerd op eventuele risicobronnen welke zich in de directe omgeving van de planlocatie bevinden. Er bevinden zich geen risicobronnen in de directe omgeving van het projectgebied.

Plaats van het project

Bestaande grondgebruik	De planlocatie bevindt zich midden in de Eems-Dollard wat deel uit maakt van het Werelderfgoed Waddengebied. Tevens bevindt het zich in Natura 2000-gebied.
Rijkdom aan, kwaliteit en regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen van	De Slibvang Klutenplas wordt gegraven met als doel om lokaal klei te winnen van de kwelder. Daarmee heeft het plangebied een bijzondere rijkdom aan en kwaliteit van natuurlijke hulpbronnen. De

4 (8)

NOTITIE - VORMVRIJE M.E.R.-BEOORDELING
24-10-2017

het gebied	Klutenplas fungeert op deze manier als slibvang en als “kleimotor” en draagt daarmee bij aan de doelstellingen van het programma Eems-Dollard 2050 (ED-2050). Laatstgenoemde argument toont tevens het regeneratieve vermogen van het gebied aan. ³
Opnamevermogen milieu met aandacht voor wetlands, kustgebieden, berg- en bosgebieden, reservaten en natuurparken, H/V richtlijngebieden, gebieden waar milieunormen worden overschreden, gebieden met hoge bevolkingsdichtheid, landschappelijk historisch cultureel of archeologische gebieden van belang.	<p><i>Natuur</i></p> <p>Het plangebied bevindt zich binnen een straal van 3 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (‘Waddenzee’), Nationaal Natuurnetwerk (NNN) aangewezen gebied en is tevens beschermd onder Wetlands Conventie (Werelderfgoed Wadden).⁴ Voor het overige wordt verwezen naar de Ecologische Beoordeling van A&W.⁵</p> <p><i>Landschappelijke en cultuurhistorische waarden</i></p> <p>In het bestemmingsplan heeft de kwelder naast de functie water de (dubbel)bestemming cultuurhistorie gekregen.</p> <p><i>Archeologie</i></p> <p>Het plangebied kent een lage archeologische verwachtingswaarde.⁶</p>

Kenmerken van het potentiële effect

Bereik van het effect (geografisch en grootte getroffen bevolking)	De Slibvang Klutenplas en de aanleg en het gebruik van de droogbedden Kleirijperij zijn tijdelijk en omkeerbaar. De effecten van het plan treden deels op in het plangebied zelf en deels in de directe omgeving van het plangebied.
Grensoverschrijdend karakter	Er zijn geen landsgrensoverschrijdende effecten.
Orde van grootte en complexiteit effect	<p><i>Bodemkwaliteit</i></p> <p>Op voorhand worden geen significant nadelige effecten en of onomkeerbare effecten verwacht die het herstel naar de oorspronkelijke situatie in de weg kunnen staan.</p> <p><i>Archeologie</i></p> <p>De archeologische verwachtingswaarden voor het plangebied wordt</p>

³ *Projectplan Demonstratieproject Brede Groen Dijk (Fase 1 en 2)*, Projectplan Waterwet, Waterschap Hunze en Aa's, Veendam, juli 2017, p. 18.

⁴ *Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels*, Ramar, Iran, 2 februari 1971 (Trb. 1975, 84 en Trb. 1980,90).

⁵ A. Brenninkmeijer, W. Bijkerk, E. van der Zee e.a., *Ecologische Beoordeling Vitale Kust – Dollard*, A&W-rapport 2258, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

⁶ Beleidskaart Nota Archeologie Oldambt.

	<p>als laag aangemerkt. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 en 5.11 Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht.</p> <p><i>Landschappelijke en cultuurhistorische waarden</i> Er is geen sprake van nadelige effecten op het gebied van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.</p> <p><i>Water</i> N.a.v. de uitgevoerde BPRW-toetst kunnen de volgende conclusies worden getrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uit te voeren activiteiten Demonstratieproject Brede Groene Dijk (fase 1 en 2), i.c. het graven van een slibvang Klutenplas en de realisatie en gebruik van een tijdelijk slibdepot, hebben geen significant negatieve effecten op de doelen van Rijkswaterstaat zoals weergegeven in het Beheerplan Rijkswateren. • Het aanbrengen van een stortbak en een zorgvuldig depotbeheer moet voorkomen dat het slibgehalte in het depotwater onnodig hoog wordt. Hiermee wordt op een efficiënte manier invulling gegeven aan de zorgplicht BBK. • Het opstellen en uitvoeren van een nazorgplan moet er voor zorgen dat de kwelder na ontmanteling van het depot onder deskundige begeleiding weer zo veel mogelijk in oorspronkelijke toestand wordt hersteld.⁷ <p>Er is geen sprake van grote nadelige effecten op het gebied van water.⁸</p> <p><i>Natuur</i> Op het gebied van natuur worden in de Ecologische Beoordeling van A&W de volgende conclusies getrokken in het kader van de uit te voeren werkzaamheden:</p> <p>Activiteit 1a. Realisatie Klutenplas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het belangrijkste positieve effect is het creëren van 1 ha aan optimaal broedgebied voor de Kluut door de aanleg van het tijdelijke broedeiland. Dit positieve effect bestaat totdat na ca. 6 jaar de plas is verdwenen (en het eiland niet meer beschermd is door water) en de pioniersvegetatie H1310A is verschenen. Als randvoorwaarde geldt dat predatie tegen moet worden gegaan; anders is het effect negatief. • De negatieve effecten bestaan uit de tijdelijke verstoring en het tijdelijk verloren gaan van 5 ha kwelder. Dit is nu goed weidevogelbroedgebied en foerageergebied voor
--	---

⁷ BPRW-toets Demonstratieproject Brede Groene Dijk (fase 1 en 2).

⁸ *Projectplan Demonstratieproject Brede Groen Dijk (Fase 1 en 2)*, Projectplan Waterwet, Waterschap Hunze en Aa's, Veendam, juli 2017.

	<p>kweldervogels. Het habitatype H1330A is na ca. 6 jaren vervangen door H1310A; na ca. 15 jaar is H1330A weer terug.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het deels terugzetten van de successie (verjonging) en de tijdelijke omvorming van het ene habitatype naar het andere wordt als neutraal beoordeeld. • Monitoring van de kwelderomvorming (vegetatiekartering, foeragerende ganzen, broedvogels, beschermingsmaatregelen tegen predatie) is belangrijk. <p>Activiteit 1b. Opbouw droogbed Kleirijperij</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hier gaat voor een periode van ca. 5 jaar (2-3 jaar Kleirijperij en ca. 2 jaar herstel) ruim 10 ha kwelderhabitat H1330A (10,19 ha) en H1310A (0,25 ha) verloren. Dit gebied is van belang als foerageergebied voor kweldervogels en broedgebied voor weidevogels. • Mogelijk wordt dit enigszins gecompenseerd doordat Kluten en plevieren op het verhoogde kleibed gaan broeden. Monitoring van de kwelderomvorming (vegetatiekartering, broedvogels, overtuigende vogels) is belangrijk. Gedurende de 2-3 jaar van de Kleirijperij dienen de broedvogels, die zich op deze locatie vestigen, gemonitord te worden. Nadat de Kleirijperij is afgegraven, dient voor een periode van ten minste 3 jaar het herstel van de kwelder gemonitord te worden. Het gaat dan om vegetatiekartering, broedende weidevogels en foeragerende kweldervogels. • Dit tijdelijke verlies van 15 ha (van zowel Klutenplas als Kleirijperij) in het kader van een pilot betreft een gering percentage van het totale kwelderareaal in de Waddenzee (ca. 0,3 %). Omdat momenteel elders in de Waddenzee (o.a. Marconi) nieuw kwelderareaal wordt aangelegd, kan dit kwalitatief tegen elkaar worden weggestreept en is voor dit tijdelijke verlies geen mitigatie van kwelderareaal verplicht. <p>Op het gebied van natuur worden geen significant negatieve effecten verwacht.⁹</p> <p><i>Luchtkwaliteit</i> Op het gebied van luchtkwaliteit zullen er naar aanleiding van het graven van de Slibvang Klutenplas enige toenames van emissies optreden echter levert dit naar verwachting geen grote nadelige effecten op.</p> <p><i>Verkeer</i> Naar verwachting neemt het verkeer van en naar het plangebied in de aanlegfase licht toe maar levert de toename van verkeer geen grote</p>
--	---

⁹ A. Brenninkmeijer, W. Bijkerk, E. van der Zee e.a., *Ecologische Beoordeling Vitale Kust – Dollard*, A&W-rapport 2258, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

	<p>nadelige effecten op.</p> <p><i>Geluid, licht en beweging</i> Om de werkzaamheden binnen de gevraagde periode gereed te krijgen wordt er mogelijk ook 's nachts gewerkt. De aanlegwerkzaamheden gaan gepaard met de productie van o.a. geluid, licht en beweging. Negatieve effecten treden niet op wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, • er voldaan wordt aan mitigerende maatregelen om verlichting zoveel mogelijk te beperken, en de potentiële barrièrewerking van de persleiding wordt opgeheven door het inrichten van 'kuikenovergangen' of door de persleiding weg te halen tijdens het broedseizoen.¹⁰ <p><i>Externe veiligheid</i> Zoals eerder in deze vormvrije m.e.r.-beoordeling uiteengezet zijn er naar verwachting op het gebied van externe veiligheid geen nadelige effecten die het project belemmeren.</p>
Waarschijnlijkheid effect	Naar verwachting zal er geen sprake zijn van significant negatieve effecten.
Duur, frequentie en omkeerbaarheid effect	Voorgenoemde effecten hangen samen met menselijke activiteiten in het plangebied en de maatregelen zijn tijdelijk. Deze activiteiten kunnen weer beëindigd worden en zijn dus omkeerbaar.

Conclusie

Gelet op het inzicht in de potentiële effecten en de mate en omvang waarin deze zich voordoen, is de conclusie dat er geen sprake zal zijn van significante nadelige gevolgen voor het milieu. Het doorlopen van een milieueffectrapportage kent geen toegevoegde waarde voor het project Brede Groene Dijk.

¹⁰ A. Brenninkmeijer, W. Bijkerk, E. van der Zee e.a., *Ecologische Beoordeling Vitale Kust – Dollard*, A&W-rapport 2258, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.